

HÖGRE REVISORSEXAMEN

Del I

December 2005

© Revisorsnämnden

HÖGRE REVISORSEXAMEN

Allmänt

Datum:	6-7 december 2005
Skrivtid:	2 x 4,5 timmar, varav 4,5 timmar för del I
Hjälpmedel:	Alla hjälpmedel är tillåtna förutom kontakt med andra personer (t.ex. via mobiltelefon eller dator)
Krav för godkänt resultat:	75 poäng av 100 utan några särskilda krav på fördelningen av poäng på olika uppgifter

Rekommenderat arbetssätt

Förutsättningarna för godkänt resultat förbättras av ett strukturerat tillvägagångssätt vid genomförandet av provet. Det är av särskild vikt att:

- använda tillräckligt med tid för inläsning av praktikfallen
- fördela tiden utifrån varje uppgifts svårighetsgrad och poängantal
- beakta att frågeställningen kan inrymma många aspekter och ämnesområden

Utformning av svar

Du lämnar alltid dina svar i egenskap av auktoriserad revisor. Vid avgivande av svar bör du:

- svara på ett strukturerat sätt med tydligt och korrekt språk
- ange motiveringar och hänvisningar samt visa uträkningar
- markera eventuella citat med kursiv stil och ange källa

För det fall någon uppgift är oklar finns möjlighet för provvakten att kontakta provkonstruktören för eventuellt förtydligande.

Bedömning

Bedömningen av svar, som ska lämnas på bifogade svarsblanketter eller utskrifter från PC, sker utifrån en svarsmall. Alternativa svar kan - beroende på motiveringar - också beaktas vid bedömningen.

Svar på varje uppgift - eller deluppgift - bedöms enligt följande gradering i exempelvis en fråga omfattande fyra poäng:

- 4 p - Bra svar
- 3 p - Tillfredsställande svar
- 2 p - Vissa brister
- 1 p - Stora brister
- 0 p - Uteblivet eller felaktigt svar

Uppgifter

Poäng

1. Unipart Automotive AB

26 p

2. Yello Consultants AB

24 p

Lycka till!

1. Unipart Automotive AB (26 p)

Bakgrund

Unipart Automotive AB ("Unipart") är ett fåmansföretag där verksamheten utgörs av tillverkning av produktdetaljer för den västsvenska bilindustrin. Samtliga aktier i företaget ägs av familjen Svensson. Styrelsen utgörs i sin helhet av representanter från familjen. Fadern Sven Svensson är verkställande direktör. Företagets omsättning uppgick under 2004 till 108 mnkr och verksamheten har stagnerat under senare år.

Unipart har gått med förlust de senaste åren, vilket medfört försämrad soliditet. Företagets ägare står inför ett viktigt strategiskt val vad avser den fortsatta verksamheten, då företagets långsiktiga möjligheter till överlevnad sannolikt kräver en större finansiell bas. Unipart bedriver verksamheten i den av KB Fastigheter ägda fastigheten Gluggen 3:142. Unipart är komplementär i KB Fastigheter. Enligt kommanditbolagsavtalet ansvarar Unipart för samtliga förpliktelser och har rätt till samtliga förmåner som uppkommer i kommanditbolaget.

Du är revisor i Unipart sedan många år.

Företaget tillämpar Bokföringsnämndens allmänna råd.

(samtliga belopp i mnkr)	2005 (nio månader)	2004	2003	2002
Omsättning	71,1	107,8	121,4	143,8
Rörelseresultat	-2,6	-14,6	-2,1	-1,3
Årets resultat	-4,8	-16,6	-0,1	0,6
Anläggningsstillgångar	8,3	8,8	5,5	2,8
Omsättningstillgångar	73,8	75,1	72,5	63,7
Summa tillgångar	82,1	83,9	78,1	66,5
Eget kapital	-3,3	1,5	16,1	16,2
Obeskattade reserver	5,2	5,2	5,6	8,2
Skulder	80,2	77,2	56,3	42,1
Summa eget kapital, avsättningar och skulder	82,1	83,9	78,1	66,5
Rörelsemarginal, %	-3,7	-13,5	-1,7	-0,9
Tillväxt, %	-	-11,2	-15,5	17,6
Soliditet, %	0,5	6,2	25,8	33,3

Företagets prognos för kalenderåret 2005 visar på fortsatta förluster under fjärde kvartalet.

Deluppgift 1.1

Periodbokslutet per 2005-09-30 visar att företagets egna kapital uppgår till mindre än hälften av det registrerade aktiekapitalet. Aktiekapitalet uppgår till 1 mnkr. Med anledning av detta beslutar styrelsen att be företagets ekonomiansvarige Anders Ljus att utreda behovet av en kontrollbalansräkning.

Anders, som inte har någon erfarenhet av att upprätta kontrollbalansräkning, inser ganska snart att han inte har tillräckliga kunskaper och vill därför diskutera nedanstående frågeställningar med dig. De berör hur följande poster ska redovisas i kontrollbalansräkningen:

- Ett övervärde föreligger på fastigheten som idag ägs av KB Fastigheter där Unipart är komplementär. Bokfört värde på fastigheten uppgår till 2 097 tkr. Marknadsvärdet uppgår till 5 800 - 6 200 tkr enligt en värdering framtagen av ett oberoende värderingsinstitut. Värderingen gjordes i juni 2005 i samband med att KB Fastigheter övervägde att sälja fastigheten för att frigöra kapital. Bokfört värde på fastigheten överensstämmer med skattemässigt värde.
- Unipart har under 2003 och 2004 kostnadsfört utgifter för ett egenutvecklat IT-system. Utgifterna för egen personal uppgick under 2003 till 567 tkr och för inköpta tjänster och material till 2 589 tkr. Under 2004 uppgick utgifterna för egen personal till 388 tkr och för inköpt material och tjänster till 123 tkr. Det nya IT-systemet förväntas tas i bruk i oktober 2005. Samtliga belopp har kostnadsförts i redovisningen.
- Obeskattade reserver hänförliga till överavskrivningar på maskiner och inventarier uppgår till 5 200 tkr. En värdering av maskinparken visar att bokfört planerligt värde överensstämmer med verkligt värde.
- Unipart har till följd av den dåliga lönsamheten ackumulerade underskottsavdrag vilka vid taxeringen 2005 uppgick till 12 552 tkr.

Uppgift (12 p)

- a. Med anledning av styrelsens beslut vänder sig Anders till dig för att diskutera om Unipart behöver upprätta en kontrollbalansräkning. Vad svarar du?
- b. Hur ska ovanstående poster redovisas i en eventuell kontrollbalansräkning? Åskådliggör ditt svar genom att upprätta ett förslag till kontrollbalansräkning för Unipart. Bortse från oberoendespekter.

Deluppgift 1.2

Den dåliga resultatutvecklingen bedöms fortsätta. Som en följd härav har ägarna i oktober 2005 till styrelsen skriftligen utfäst sig att täcka bristen i det egna kapitalet genom ett ovillkorat aktieägartillskott, eftersom ägarna är angelägna om att företaget har ett synligt positivt eget kapital i årsredovisningen. Aktieägartillskottets storlek kommer att fastställas i samband med bokslutets upprättande. Tillskottet kommer att redovisas som en fordran i bokslutet baserat på utställda reverser, varför det egna kapitalet efter transaktionen kommer att uppgå till ett belopp motsvarande minst aktiekapitalets storlek. Tillskottet kommer att betalas innan årsredovisningens avgivande.

Uppgift (6p)

- Företagets verkställande direktör vill att du utvärderar föreslaget upplägg utifrån ett aktiebolagsrättsligt perspektiv och då särskilt reglerna om förbjudna lån.
- Är den föreslagna redovisningen vid kommande årsbokslut förenlig med god redovisningssed? Vilka granskningsåtgärder kommer du att genomföra avseende aktieägartillskottet?

Deluppgift 1.3

För att uppnå skalfördelar har Uniparts verkställande direktör inlett förhandlingar om ett övertagande av en verksamhet från en konkurrent. Verkställande direktören ser en möjlighet att samordna verksamheterna lokalmässigt och därmed uppnå effektiviseringar. Verkställande direktören har beräknat ett kassaflöde för den förvärvade verksamheten för de kommande fem åren enligt nedan.

(samtliga belopp i mnkr)	År 1	År 2	År 3	År 4	År 5
Resultat efter finansiella poster	2,5	2,7	3,9	4,2	4,4
Beräknade synergier	-	-	1,0	1,0	1,0
Återläggning av avskrivningar	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8
Investeringar	-1,8	-1,8	-1,8	-1,8	-1,8
Förändring av rörelsekapitalet	-	-0,3	-0,3	-0,3	-0,4
Kassaflöde	2,5	2,4	4,6	4,8	5,1

Resultatet efter finansiella poster under de första fem åren har baserats på ett antagande om en årlig tillväxt på 6 % samt ett resultat efter finansiella poster motsvarande 5% av omsättningen.

Baserat på ovanstående kassaflöde och ett avkastningskrav efter skatt på 6% har verkställande direktören uppskattat en köpeskillning. Avkastningskravet har fastställts motsvarande företagets genomsnittliga låneränta (4%) med tillägg med två procentenheter för att beakta risker i förvärvet. Verkställande direktören räknar med att köpet kan finansieras via lån från banken motsvarande 30% av köpeskillingen. Resterande del avses finansieras genom en riktad nyemission till ett Private Equityföretag.

Uppgift (8p)

Företagets ekonomichef Anders Ljus ber dig att analysera och lämna synpunkter på ovanstående beräkning av kassaflödet samt gjorda antaganden. Redogör för fyra förhållanden som kan ifrågasättas.

2. Yello Consultants AB (24 poäng)

Bakgrund

Yello Consultants är en medelstor koncern med huvudkontor i Malmö. Koncernen består av moderföretaget Yello Consultants AB med dotterföretagen Yello Consultants Norge A/S och Yello Consultants Danmark A/S. Dessutom ingår ett dotterföretag i Estland, Yello Consultants Eesti AS.

Verksamheten består av traditionell arkitektverksamhet som husbyggnad, stadsbyggnad och landskapsarkitektur men under senare år har även volymen av inredningsarkitektur och då framförallt arbetsmiljörelaterade uppdrag ökat.

Koncernens kunder utgörs av byggföretag samt kommuner och annan offentlig förvaltning. En växande tjänst är projektledning då byggföretagen i ökad utsträckning efterfrågar denna typ av tjänster.

Den svenska verksamheten bedrivs i Yello Consultants AB och då lokal närvaro är viktig har företaget ett antal kontor runt om i Sverige. Yello Consultants AB ägs av anställda i koncernen och antalet ägare uppgår till 50 st. Vissa aktieägare äger sina aktier i moderföretaget genom egna företag.

Yello Consultants har noterat att marknaden för arkitekttjänster i Östeuropa växer kraftigt i takt med att ländernas ekonomier stärks. För att expandera sin verksamhet startade Yello Consultants år 2002 dotterföretaget Yello Consultants Eesti AS med säte i Tallinn. Dotterföretaget fokuserar framförallt på stadsbyggnad och landskapsarkitektur.

Ansvarig för ekonomifunktionen inom koncernen är ekonomichef Carl Adamsson. De svenska kontoren har inga separata ekonomifunktioner utan all redovisning sker centralt i moderföretaget. Ute på kontoren finns det dock projektredovisningsekonomer som ansvarar för projektuppföljning och rapporterar till den centrala ekonomifunktionen. I Norge, Danmark och Estland finns separata ekonomiavdelningar.

Du valdes som revisor i det svenska moderföretaget på ordinarie bolagsstämma 2002. Kollegor ingående i din byrås nätverk valdes samtidigt som revisorer i de utländska dotterföretagen.

Finansiell information per 2004-12-31 (belopp i mnkr):

	Omsättning	Resultat före skatt	Tillgångar	Bundet eget kapital	Fritt eget kapital
Yello Consultants AB	253	14	229	49	40
Yello Consultants Norge A/S	110	5	109	30	5
Yello Consultants Danmark A/S	145	9	115	25	30
Yello Consultants Eesti AS	20	-8	7	4	-3
Delsumma	528	20	460	108	72
Elimineringar	-40	-3	-44	-10	-4
Koncernen	488	17	416	98	68

Företagen i Yello Consultants-koncernen tillämpar Redovisningsrådets rekommendationer.

Deluppgift 2.1

Du blir kontaktad av verkställande direktören i moderföretaget som vill diskutera olika belöningsystem för nyckelpersoner inom koncernen. Skälet till att införa ett belöningsystem är att få nyckelpersonerna mer motiverade och knyta dem starkare till företaget.

Nyckelpersonerna är inte tidigare aktieägare i företaget. Verkställande direktören nämner att han funderat på att skapa ett optionsprogram genom utställande av antingen teckningsoptioner eller köpoptioner. Efter utvärdering har verkställande direktören valt att gå vidare med ett teckningsoptionsprogram. Ett av villkoren för att kunna utnyttja teckningsoptionen är att nyckelpersonen fortsatt är anställd vid tidpunkten för lösen. Du ombeds medverka vid nästa ledningsmöte där du i korthet ska redogöra för vad en teckningsoption innebär samt vilka konsekvenser som uppkommer till följd av den.

Inför mötet har verkställande direktören gjort ett förslag till prissättning av optionerna. När du går igenom beräkningsunderlaget till prissättningen noterar du att priset för optionerna understiger verkligt värde.

Uppgift (6p)

Beskriv i korthet en teckningsoption samt vilka konsekvenser teckningsoptionen med den ovan nämnda felaktiga prissättningen får för nuvarande aktieägare, nyckelpersonerna som deltar i programmet samt för företaget.

Deluppgift 2.2

I maj 2005 hålls bolagsstämman i moderföretaget och som brukligt är närvarar du. Innan bolagsstämman tar du kontakt med styrelsens ordförande för att höra om du kan räkna med några speciella frågeställningar från bolagsstämman eller enskilda aktieägare eller om du som tidigare år enbart förväntas läsa upp revisionsberättelsen. Styrelsens ordförande informerar dig om att det under året har uppstått konflikter mellan aktieägargrupperingar i företaget och att det går rykten om att årets bolagsstämman förväntas bli särskilt aktiv.

Som väntat uppkommer ett antal frågeställningar där aktieägarna vänder sig direkt till dig som revisor för att efterhöra dina synpunkter.

Frågeställningarna innefattar bland annat:

- Yello Consultants AB har sedan 2002 bedrivit verksamhet i Estland genom dotterföretaget Yello Consultants Eesti AS. Denna satsning har sedan starten varit olönsam och resultatet har varje år kraftigt avvikit från budget. En av aktieägarna, Rune Axelsson, undrar hur du som revisor kan godkänna detta år efter år.
- En av aktieägarna, Lars Eriksson, vänder sig till dig som revisor då han fått reda på att du dessutom är revisor i en annan aktieägars privata företag genom vilket denne äger sin andel i Yello Consultants AB. Aktieägaren har ingen ledande befattning i företaget. Lars finner den dubbla rollen stötande och frågar dig i vilken mån du tagit hänsyn till detta i din revision och hur ditt oberoende i Yello Consultants AB påverkas.
- En grupp aktieägare representerande totalt 20% av aktierna i moderföretaget föreslår en högre utdelning än den som styrelsen föreslagit i årsredovisningen och som du tillstyrkt i revisionsberättelsen. En representant för gruppen vänder sig till dig för att höra om sådan utdelning är acceptabel eller inte. Styrelsens förslag till utdelning uppgår till 2 mnkr medan aktieägargruppen vill att utdelningen ska uppgå till 10 mnkr, ett belopp som motsvarar hela nettoresultatet i moderföretaget. Ingen avsättning till reservfond är erforderlig.
- När du läst upp revisionsberättelsen begär aktieägaren Rune Axelsson återigen ordet. Han tycker att den standardiserade revisionsberättelsen inte ger så mycket information. Rune undrar om du inte kan berätta lite mer om revisionen och i synnerhet vad du tagit upp i de revisionsrapporter som vanligtvis tillställs företagsledningen.

Uppgift (12p)

Hur agerar du mot bakgrund av ovanstående frågeställningar?

Deluppgift 2.3

För två år sedan genomfördes en skatterevision i Yello Consultants AB med resultat att Skatteverket ifrågasatte hanteringen av pågående arkitektuppdrag i deklARATIONEN. Företaget anser att huvuddelen av projekten är att anse som fastprisuppdrag innebärande att intäktsredovisning skattemässigt sker i samband med färdigställande. Skatteverket hävdar dock att flertalet projekt är att anse som löpande räkningsuppdrag och har därför beslutat att beskattning ska ske i takt med att arbetet fortskrider. Företaget har överklagat Skatteverkets beslut och begärt muntlig förhandling i länsrätten.

Ekonomichefen har erhållit kallelse till muntlig förhandling i länsrätten och kontaktar dig. Han nämner att om Skatteverket skulle vinna målet får det en negativ effekt på företagets likvida medel eftersom en stor andel av uppdragen då skulle beskattas tidigare jämfört med nuvarande principer. Ekonomichefen ber dig biträda företaget i den kommande förhandlingen.

Uppgift (6 poäng)

Kan du biträda företaget i den muntliga förhandlingen?